

PROIECT
PRIVIND EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR
SPECIFICE DE PREȘEDINTE AL ÎNALTEI
CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Candidat:

judecător Corina-Alina Corbu

Iunie 2022

PROIECT
PRIVIND REORGANIZAREA ATRIBUȚIILOR
SPECIFICE DE PREȘEDINȚIE AL ÎNALȚII
CURȚI DE CĂSAȚIE ȘI JUSTIȚIE

www.lumeajustitiei.ro

Judecătoarea de Apel în Civilă și Comercială
București

1998

CUPRINS

CAPITOLUL I

SCURTĂ PREZENTARE A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE ȘI A ATRIBUȚIILOR PREȘEDINTELUI 3-7

CAPITOLUL II

COORDONATELE DE ACȚIUNE ASUMATE PENTRU ÎMBUNĂȚIREA MANAGEMENTULUI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE PENTRU MANDATUL 2019-2022.
ANALIZA GRADULUI DE ÎNDEPLINIRE A ACESTORA 8-20

CAPITOLUL III

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2022-2025 21-30

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

CAPITOLUL I

SCURTĂ PREZENTARE A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE ȘI A ATRIBUȚIILOR PREȘEDINTELUI

În arhitectura constituțională a României, Înalta Curte de Casație și Justiție ocupă un rol fundamental, în dubla sa funcțiune constituțională și legală – de instanță judecătorească de ultim grad și de instituție investită cu unificarea practicii judiciare.

În același timp, privind prin prisma atribuțiilor sale, instanța supremă trebuie să reprezinte unul dintre garanții supremației Constituției, alături de Curtea Constituțională¹, și a legii, dar mai ales a drepturilor fundamentale ale cetățenilor, pentru care justiția reprezintă ultima linie de apărare în situația încălcării acestora, indiferent dacă încălcarea provine din partea altor particulari sau a instituțiilor statului însuși.

De asemenea, odată cu integrarea României în sistemele internaționale și europene de protecție a drepturilor omului și, mai apoi, în Uniunea Europeană, Înalta Curte a dobândit și valența de instanță europeană, având obligația de a reflecta în propria jurisprudență normele de protecție a drepturilor fundamentale stabilite în special de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, astfel cum sunt interpretate în jurisprudența sa de către Curtea de la Strasbourg, precum și normele de drept ale Uniunii Europene și practica Curții de Justiție a Uniunii Europene, ținând seama de dispozițiile constituționale privind preeminența celor două categorii de reglementări în situația unui conflict cu normele interne.

Din perspectiva sistemului judiciar, Înalta Curte înseamnă nu doar ultimul grad de jurisdicție în ierarhie sistemului național al instanțelor judecătorești, dar și instituția care trebuie să aducă coerența acestuia, prin rolul de unificator al jurisprudenței. Ca judecător al Înaltei Curți, dar și în calitate de cetățean, îmi doresc ca acest lucru să se realizeze într-o tot mai mare măsură nu doar prin efectele obligatorii pentru toate celelalte instanțe ale unei părți a hotărârilor pronunțate de către instanța supremă (respectiv cele pronunțate de către completurile de RIL și HP), dar și, mai ales, prin forța argumentelor științifice și calitatea de ansamblu a jurisprudenței instanței supreme.

În sfârșit, din perspectiva valorilor fundamentale ale justiției și a statutului judecătorului, Înalta Curte a probat pe parcursul timpului că poate reprezenta un factor stabilizator și se poate coordona, în limitele propriei competențe, cu demersurile Consiliului Superior al Magistraturii, căruia îi revine rolul primordial sub aceste aspecte, în ceea ce privește dialogul inter-instituțional cu privire la asigurarea garanțiilor de independență a justiției și de protejare a

¹ Atât în ceea ce privește verificarea conformității cu Constituția a actelor normative infralegale, în special în materia contenciosului administrativ, a aceleia generale a instanțelor judecătorești de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate care vizează o dispoziție dintr-o lege sau ordonanță aflată în vigoare, dar și din perspectiva abilitării sale constituționale de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare, atribuție singulară în raport cu celelalte instanțe judecătorești.

statutului judecătorului, precum și cu privire la transmiterea unui mesaj public coerent și ferm sub aceste aspecte.

O bună coordonare cu Consiliul Superior al Magistraturii și sprijin din partea celorlalte puteri ale Statului sunt elemente esențiale și sub aspectul modalității de comunicare publică a instanței supreme și a sistemului judiciar în general, pentru refacerea și consolidarea treptată a prestigiului justiției. Fiind cea mai „vizibilă” instanță din punct de vedere public, Înaltei Curți îi revine o responsabilitate importantă sub acest aspect, ceea ce presupune transparență și calitate în ceea ce privește propria sa organizare și activitate jurisdicțională.

În exercitarea celor două funcțiuni fundamentale prevăzute de art.126 din Constituția României, Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată, potrivit prevederilor art.19 din *Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în patru secții – Secția I civilă, Secția a II-a civilă, Secția penală, Secția de contencios administrativ și fiscal, cărora li se adaugă Secțiile Unite, cu competențe proprii, precum și unele formațiuni speciale de judecată, respectiv Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și Completurile de 5 judecători.

În afara secțiilor și a formațiunilor de judecată, Înalta Curte de Casație și Justiție beneficiază de un aparat administrativ propriu, reglementat în special prin *Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, din 21.09.2004, republicat, cu modificările și completările ulterioare*, cu următoarele compartimente principale: Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică, Departamentul economico-financiar și administrativ, Biroul de informare și relații publice, Compartimentul juridic, Compartimentul de audit public intern și Compartimentul arhivă. Ca elemente de noutate, în structura Direcției legislație a fost creat un nou Compartiment pentru studiul și unificarea jurisprudenței, iar în structura Cancelariei un Compartiment de statistică. Totodată, față de momentul preluării mandatului de președinte al instanței supreme a fost operaționalizat Compartimentul juridic, reușindu-se ocuparea posturilor vacante.

La nivel general, competențele Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt trasate prin dispozițiile *Legii nr.304/2004*, precum și prin acelea ale *Codului de procedură civilă*, respectiv ale *Codului de procedură penală*, la care se adaugă o serie de legi speciale care consacră competența Înaltei Curți de Casație și Justiție în diferite materii, criteriile folosite de legiuitor variind de la complexitatea, importanța socială sau valoarea obiectului litigiului până la calitatea specială a persoanei implicate în procedura legală în discuție. De asemenea, unele atribuții ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum aceea de unificator al jurisprudenței sau aceea care îi permite să sesizeze Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare, precum și competența instanței supreme de a judeca anumite infracțiuni după calitatea persoanei cercetate au consacrat constituțională directă.

În ceea ce privește resursele umane disponibile la nivelul instanței supreme, potrivit prevederilor *HG nr.563/2020*, Înalta Curte funcționează cu un număr maxim de 579 de posturi finanțate. Conform statelor de funcții și de personal², 122 dintre aceste posturi sunt posturi de judecător, 143 de posturi de magistrați-asistenți și 181 de posturi sunt alocate personalului

² Aprobate prin Hotărârea Colegiului de conducere nr.192/15.12.2021.

auxiliar de specialitate (grefieri), restul fiind reprezentat de posturile alocate personalului conex, funcționarilor publici și personalului contractual³.

Sub aspectul resurselor materiale, pentru ultimul exercițiu bugetar încheiat (2021), Înalta Curte de Casație și Justiție a beneficiat de alocații bugetare în sumă de 171.613 mii lei, din care a efectuat plăți în sumă de 168.367 mii lei. În pofida remobilării și a reamenajării unora dintre spațiile publice și dintre spațiile de lucru din bugetul propriu, pe parcursul ultimilor ani, infrastructura instanței supreme rămâne deficitară, iar spațiile de lucru insuficiente, ceea ce a impus ca Secția de contencios administrativ și fiscal și o parte a compartimentelor din aparatul tehnic să își desfășoare activitatea în sediul secundar din Bd. Octavian Goga, într-un imobil închiriat. O ameliorare a situației existente este preconizată prin demararea în această vară a lucrărilor de reabilitare și extindere pe verticală a sediului principal al Înaltei Curți, din str. Batiștei nr.25, în cadrul proiectului privind „Reabilitarea prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ al Înaltei Curți de Casație și Justiție”, derulat prin Compania Națională de Investiții, care nu va permite însă reunirea tuturor Secțiilor instanței supreme în același imobil.

În cursul anului 2021, volumul general de activitate al instanței supreme s-a situat la un total de 24.964 de cauze, în ușoară scădere față de cel înregistrat în anul precedent. Cauzele nou intrate au reprezentat 13.360 de cauze din totalul dosarelor rulate, în creștere față de anul de referință precedent, revenindu-se la un număr similar de cauze nou-înregistrate în raport cu anul 2019. Din totalul dosarelor rulate au fost soluționate 15.527 cauze, menținându-se un trend pozitiv în ceea ce privește reducerea stocului de dosare aflate pe rol la debutul anului de referință.

Volumul de activitate la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal rămâne disproporționat, aceasta fiind investită cu aproximativ jumătate din numărul total de dosare rulate de către instanța supremă, respectiv, la nivelul anului 2021, un total de 12.108 cauze. Cu toate acestea, prin efortul asumat de către judecătorii și celelalte categorii de personal din cadrul SCAF, indicatorii de calitate a activității acestora au cunoscut evoluții pozitive semnificative, în principal prin diminuarea stocului de dosare cu 21,6% (1583 de cauze), reducerea duratei de soluționare a dosarelor de recurs de la 2 ani la nivelul anului 2019, respectiv la 1 an și 6 luni la nivelul anului 2020, la circa 1 an și 3-4 luni în anul 2021, precum și a numărului de dosare în care s-a depășit termenul de redactare a hotărârii (cu aproximativ 500 de cauze)⁴.

Atribuțiile președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt reglementate în principal prin prevederile *Legii nr.304/2004*, fiind detaliate în *Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție* și vizează, în principal, conducerea, mai exact, coordonarea managementului participativ al Înaltei Curți și reprezentarea instanței supreme.

O componentă esențială a atribuțiilor președintelui instanței supreme o reprezintă calitatea acestuia de membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, în care, potrivit prevederilor *Legii nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, este reprezentant al puterii judecătorești. În baza acestei

³ La nivelul anului 2021, dintre cele 122 de posturi de judecător erau ocupate 103, dintre cele 143 de posturi de magistrat-asistent erau ocupate 130, iar la nivelul posturilor de grefier se înregistra o singură vacanță. (Raport de activitate al ÎCCJ în anul 2021).

⁴ Sursa datelor statistice prezentate – Raportul de activitate pentru anul 2021 al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

calități, președintelui Înaltei Curți îi revine responsabilitatea de a acționa permanent pentru eficientizarea sistemului judiciar în ansamblu, pentru promovarea dialogului inter-instituțional privind cele mai importante chestiuni legate de funcționarea serviciului public al justiției și mai ales pentru apărarea independenței justiției și a statutului judecătorului. De asemenea, prin acte normative speciale sau în baza unor acorduri inter-instituționale, președintelui Înaltei Curți îi revin atribuții și în cadrul altor mecanisme legate de buna administrare a sistemului judiciar, precum Consiliul de management strategic (COMS).

În conformitate cu prevederile art.28 din *Legea nr.304/2004*, conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție se exercită prin președinte, cei doi vicepreședinți și Colegiul de conducere. Președintele reprezintă Înalta Curte în relațiile interne și internaționale și prezidează lucrările Colegiului de conducere al acesteia. De asemenea, președintele are calitatea de ordonator principal de credite (art.18 alin.3 din același act normativ). Președintele Înaltei Curți prezidează lucrările Adunării generale a judecătorilor, ale Secțiilor Unite, precum și ale Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii, pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, ori ale completurilor de 5 judecători sau altor completuri de judecată, în măsura în care participă la judecată, fiind desemnat în componența acestora.

În conformitate cu *Regulamentul privind organizare și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție*, președintele exercită următoarele atribuții privind activitatea structurilor de conducere ale Înaltei Curți de Casație și Justiție: convoacă Colegiul de conducere trimestrial sau ori de câte ori este necesar; prezidează Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție; convoacă Adunarea generală a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție; prezidează Adunarea generală a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu excepția cazului în care adunarea generală se întrunește pentru alegerea celor 2 membri ai Consiliului Superior al Magistraturii; supune Colegiului de conducere, spre dezbatere și aprobare sau avizare, măsurile necesare pentru buna desfășurare a activității Înaltei Curți de Casație și Justiție și poate consulta Adunarea generală a judecătorilor în privința acestora.

O altă categorie de atribuții a președintelui vizează activitatea Secțiilor Unite, a Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a completurilor de 5 judecători, a secțiilor și a compartimentelor din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv, acesta: conduce activitatea Secțiilor Unite și prezidează ședințele acestora; prezidează Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și în cazul prevăzut la art. 476 alin. (8) din Codul de procedură penală, și completul de 5 judecători, în cazul în care a fost desemnat să facă parte din complet prin tragere la sorți, iar în cadrul secțiilor, orice complet, când participă la judecată, potrivit legii; ia măsurile necesare pentru desemnarea prin tragere la sorți a judecătorilor care fac parte din Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, din Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și în cazul prevăzut la art. 476 alin. (8) din Codul de procedură penală, precum și din completurile de 5 judecători; programează ședințele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, ale Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și în cazul prevăzut la art. 476 alin. (8) din Codul de procedură penală, și ale completurilor de 5 judecători; asigură conducerea generală a Cancelariei, a Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică și a

Departamentului economico-financiar și administrativ; controlează și îndrumă activitatea secțiilor și a celorlalte compartimente din structura Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Președintele Înaltei Curți exercită și atribuții legate de personalul propriu al Înaltei Curți de Casație și Justiție, astfel cum sunt acestea detaliate prin prevederile art.10 și art.13 alin.(3) din ROFA.

De asemenea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă, prin ordin, lista documentelor de interes public și lista cuprinzând categoriile de documente produse și/sau gestionate potrivit legii; propune, împreună cu ministrul justiției, cu avizul Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, numărul maxim de posturi pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, care se stabilește prin hotărâre a Guvernului; analizează anual, împreună cu președinții curților de apel și ministrul justiției, volumul de activitate al instanțelor și, în funcție de rezultatele analizei, ia măsuri pentru suplimentarea sau reducerea numărului de posturi, cu acordul Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

În sfârșit, un alt set de atribuții al președintelui Înaltei Curți vizează dotarea tehnică a Înaltei Curți de Casație și Justiție, administrarea și asigurarea pazei și protecției sediilor acesteia și alte astfel de atribuții administrative.

CAPITOLUL II

COORDONATELE DE ACȚIUNE ASUMATE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA MANAGEMENTULUI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE PENTRU MANDATUL 2019-2022. ANALIZA GRADULUI DE ÎNDEPLINIRE A ACESTORA

Pentru mandatul 2019-2022 au fost asumate obiectivele reluate pe scurt în cele ce urmează, în vederea realizării unui act de justiție modern, eficient, transparent și de calitate la nivelul instanței supreme, atât prin îmbunătățirea cadrului normativ și instituțional aferent, cât și prin implementarea unor noi standarde de management în cadrul Înaltei Curți. Atingerea acestor obiective a constituit o preocupare constantă, pe întreaga durată a exercitării mandatului de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, perioadă care s-a caracterizat însă prin apariția unor noi provocări, de natură imprevizibilă, cum a fost necesitatea menținerii funcționalității depline a primei instanțe a României în tot cursul restricțiilor sanitare și sociale impuse de pandemia de COVID-19.

În același timp, atât în urma evaluării modului de organizare și de funcționare a Curții și a aparatului său tehnico-administrativ după preluarea mandatului de președinte, precum și la nivelul percepției directe, la nivelul avocaților și justițiabililor implicați în proceduri judiciare de la Înalta Curte, cât și prin modul de reflectare a activității instanței în mass-media și pe baza opiniei generale existente la nivel social cu privire la modul de funcționare a serviciului public al justiției, se resimțea o nevoie acută de modernizare a instanței supreme, prin racordarea acesteia la ritmul evoluțiilor sociale și tehnologice, care au schimbat fundamental atât modul de percepere a activității instituțiilor publice, cât și modalitățile de organizare a activității acestora.

Ca urmare a acestor două mari categorii de factori, deși toate obiectivele asumate prin precedentul proiect de management au rămas neschimbate, ponderea și prioritatea acestora a trebuit să fie ajustată pentru a corespunde situației concrete de fapt în care s-a regăsit Înalta Curte în toată această perioadă, digitalizarea devenind, spre exemplu, un obiectiv cu totul prioritar în perioada stării de urgență și pe perioada stării de alertă în care au fost menținute unele restricții de circulație. În mod paradoxal, pe lângă toate efectele sale negative, pandemia de COVID-19 a creat premisele unei accelerări decisive a procesului de transformare digitală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care se afla în anul 2019 într-un stadiu incipient. Progresele înregistrate au rămas câștigate instanței supreme și simplifică astăzi într-o măsură semnificativă modul de funcționare judiciară și administrativă a acesteia.

În ordinea prezentată în planul managerial precedent, obiectivele asumate la preluarea mandatului au fost următoarele:

1. *„Crearea premiselor necesare pentru reducerea volumului de activitate al instanței supreme”*

În cadrul acestui obiectiv, reținându-se creșterea constantă a volumului de activitate și a încărcăturii de dosare în special la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal au fost asumate următoarele măsuri:

a) „demersuri pentru reconfigurarea competențelor Înaltei Curți”

Punere în aplicare: Pe perioada mandatului 2019-2022, Înalta Curte și-a asumat exercitarea atribuției privind formularea unor propuneri de îmbunătățire a legislației, în cadrul cărora au fost incluse și ajustări ale propriei sale competențe, care au fost transmise Ministerului Justiției. Spre exemplu, prin Hotărârea Secțiilor Unite nr.1/2021, Înalta Curte a formulat propuneri de modificare a art.94 pct.1 lit. k), art.135 și art.613 alin.(4) *C.proc.civ.*, art.40 din *Legea nr.535/2004* și art.8 din *Legea nr.164/2014*, toate fiind de natură a reaseza competențele instanței supreme⁵. De asemenea, prin Hotărârea nr.2/2021 a Secțiilor Unite s-au formulat variate propuneri privind modul de funcționare a completului de 5 judecători, a Colegiului de conducere, soluționarea diferitelor tipuri de incidente procedurale etc., în contextul preconizatei modificări a *Legii nr.304/2004*.

Deși procesul de obținere a unor modificări legislative este unul anevoios și există o rezistență semnificativă cu privire la diminuarea competențelor de judecată ale instanței supreme, în special în materia contenciosului administrativ, prin reluarea și aprofundarea dialogului inter-instituțional, atât cu Parlamentul României cât și cu Guvernul României, s-a reușit realizarea unor progrese.

Astfel, urmare a propunerilor legislative formulate de către Înalta Curte de Casație și Justiție , prin *OUG nr.102/2021* pentru modificarea și completarea *Legii nr.213/2015 privind Fondul de garantare a asiguraților*, recursurile în materia reglementată de această lege au fost excluse din competența Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cu toate acestea, în raport cu volumul de activitate și celelalte date statistice relevante, procesul de redefinire a competențelor instanței supreme în materia contenciosului administrativ și fiscal trebuie să continue, semnificativă în acest sens fiind includerea acestui obiectiv în noua Strategie de dezvoltare a sistemului judiciar.

În același timp, Înalta Curte a acordat o atenție specială și atribuției constituționale și legale de sesizare a Curții Constituționale cu privire la controlul constituționalității legilor înainte de promulgare, mergând mai departe decât intervențiile sale tradiționale doar cu privire la aspectele legislative care priveau în mod direct organizarea judiciară, tocmai pentru a sprijini procesul de îmbunătățire a calității legislației, astfel încât și pe această cale să se prevină atât generarea unui număr și mai mare de situații litigioase care să fie apoi deduse instanțelor de judecată, cât și pentru reducerea posibilității apariției cazurilor de practică neunitară.

În sfârșit, prin menținerea deplinei funcționalități a completurilor de RIL și HP, inclusiv pe durata stării de urgență, s-a urmărit și un astfel de obiectiv, privind asigurarea calității legislației, a previzibilității și accesibilității acesteia, precum și a previzibilității rezultatului unei proceduri judiciare într-un anumit domeniu, tocmai pentru ca, indirect, să se atingă pe termen mediu și lung o reducere a numărului de cauze noi la nivelul întregului sistem judiciar.

Se impune mențiunea că procesul de regândire a arhitecturii de competențe ale Înaltei Curți de Casație și Justiție este unul de durată, care necesită o abordare strategică, întrucât, astfel cum ne-a arătat istoria recentă, orice modificare de competență la vârful sistemului judiciar generează un efect de „bulgăre de zăpadă” la nivelul întregului sistem.

⁵ Alte propuneri vizau armonizarea unor dispoziții din Codul de procedură penală, reasezarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești în ambele materii, răspunderea materială a magistraților etc.

Tocmai de aceea, prin întărirea dialogului inter-instituțional, aspectele semnificative ale acestui proces au fost incluse în noua Strategie de dezvoltare a sistemului judiciar pentru perioada 2022-2025 și în Planul de acțiune aferent acesteia, alături de alte aspecte de interes pentru instanța supremă, semnificativă fiind împrejurarea că propunerile instanței supreme au fost preluate integral în cadrul Strategiei, existând astfel sprijinul Executivului pentru soluționarea acestei probleme cronice care afectează eficiența instanței supreme. Astfel, unul dintre obiectivele asumate prin Strategia sus-menționată îl reprezintă ”Reașezarea competenței de judecată a Înaltei Curți de Casație și Justiție și adaptarea schemei de personal la noile competențe”, care urmează a fi atins, în principal, prin:

- elaborarea documentului de analiză incluzând propuneri de modificare a legislației privind competența ÎCCJ, cu termen decembrie 2022;
- elaborarea proiectelor de acte normative care intră în competența Ministerului Justiției, cu termen martie 2023.

Mai mult, extrem de recent, a fost inițiat un parteneriat cu Academia Română, prin institutul său de specialitate, pentru inițierea unui grup de reflecție (think tank) care să identifice cele mai bune soluții pentru regândirea rolului Înaltei Curți în ecuația de echilibru constituțional al puterilor statului și să găsească cele mai bune modalități practice și soluții legislative pentru schimbarea ponderii funcțiunilor judiciare ale acesteia în direcția celor care privesc judecata în casație și atribuția de asigurare a unificării jurisprudenței.

b) „crearea unui mecanism privind o mai bună cunoaștere și aplicare a jurisprudenței instanței supreme nu doar de către instanțele inferioare, dar și de către organele administrației publice, astfel încât să se stimuleze reducerea numărului de cauze de contencios administrativ cu care sunt sesizate instanțele judecătorești ”

Punere în aplicare: Creșterea gradului de diseminare a jurisprudenței instanței supreme în rândul tuturor profesioniștilor dreptului, dar chiar și al persoanelor interesate din cadrul publicului larg constituie o măsură esențială pentru asigurarea unui act de justiție ale cărui rezultate sunt previzibile, astfel încât o parte a litigiilor care ar ajunge să fie deferite justiției să poată fi evitate, precum și pentru a se preveni recrudescența apariției cazurilor de practică neunitară.

Publicarea integrală a jurisprudenței Înaltei Curți pe site-ul propriu și asigurarea accesului universal și gratuit la aceasta (Baza de date publică și accesibilă online privind jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție cuprindea printre altele la 31 martie 2022, 5.916 decizii relevante în rezumat; 14.168 decizii indexate; 175.876 decizii cu textul integral (anonimizate), decizii privind sesizările prealabile și decizii privind recursurile în interesul legii), diversificarea conținutului paginii noastre de internet, care include acum și sinteze de jurisprudență, rapoarte și lucrări de drept comparat etc., precum și reluarea apariției publicațiilor proprii, popularizarea celor mai relevante aspecte de jurisprudență chiar și prin intermediul rețelelor de socializare, respectiv noua pagină de Facebook a instanței supreme, au constituit principalele măsuri pentru creșterea gradului de diseminare a jurisprudenței Înaltei Curți.

Rapoartele de activitate și publicațiile proprii (*Buletinul jurisprudenței, Buletinul casației și Buletinul jurisprudenței în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor*) au fost transmise instanțelor judecătorești, în formă electronică, și pe suporturi de date, pentru un acces mai facil al tuturor judecătorilor la conținutul acestora.

De asemenea, la nivel științific și organizatoric, au fost întărite modalitățile interne de asigurare a accesului la jurisprudență relevantă și de uniformizare a practicii Secțiilor, prin întâlniri periodice ale judecătorilor și prin formalizarea modului de funcționare a noului Compartiment pentru studiul și unificarea jurisprudenței, în cadrul căruia a fost instituit și un mecanism de semnalare a practicii divergente în interiorul secțiilor sau între secțiile Înaltei Curți.

c) „echilibrarea permanentă a resurselor umane alocate fiecărei secții și structuri de judecată, pentru a se evita o supraîncărcare a judecătorilor/magistraților-asistenți/grefierilor, cu consecința afectării calității actului de justiție” și „crearea unor formațiuni stabile pentru fiecare structură de judecată”

Punere în aplicare: Încărcătura la nivelul fiecărei secții a fost permanent monitorizată, context în care, a fost propusă și aprobată de Colegiul de conducere redistribuirea unor posturi de judecător și de magistrat-asistent între secții ori de câte ori acest lucru a fost necesar și posibil (în privința judecătorilor, posturile putând fi redistribuite doar la momentul existenței unor vacanțe). Aceleași considerente obiective privind distribuirea posturilor au fost luate în considerare și în propunerile formulate de instanța supremă pentru procedurile de ocupare a posturilor de judecător și de magistrat-asistent organizate de către Consiliul Superior al Magistraturii în toată această perioadă. S-a reușit astfel asigurarea stabilității componenței formațiunilor de judecată la nivelul tuturor Secțiilor, sub rezerva faptului că ritmul pensionărilor este în continuare ridicat, ca urmare în special a încărcăturii fizice și psihice presupuse de exercitarea funcției în condițiile actuale, dar și a incertitudinilor legate de statutul judecătorilor și de normele de pensionare a acestora. Întrucât marja de acțiune de natură administrativă rămâne totuși redusă în aceste condiții, s-a acționat pentru întărirea corpului de magistrați-asistenți și de grefieri ai instanței supreme, tocmai în vederea asigurării stabilității alocării acestora pe formațiuni de judecată, a degrevării judecătorilor de orice activități non-judiciare și a creșterii rapidității și calității redactărilor.

În prezent, un grup de lucru constituit sub autoritatea președintelui Înaltei Curți și condus de către unul dintre vicepreședinții acesteia are în curs de definitivare o strategie proprie de resurse umane a instanței supreme, prin care se vizează elaborarea unui set de soluții care să permită inițierea unor modificări legislative care să stimuleze rămânerea în funcție a judecătorilor și după îndeplinirea condițiilor minime de pensionare, să identifice punctele sub care este necesară reorganizarea compartimentelor administrative, să asigure o mai bună distribuire a personalului între secțiile și compartimentele Curții, precum și îmbunătățirea procedurilor de recrutare și de evaluare etc.

d) „demersuri pentru majorarea în mod corespunzător a numărului de posturi de magistrat-asistent și grefier”

Punere în aplicare: Prin întărirea dialogului interinstituțional a fost obținut sprijinul celorlalte puteri ale statului cu privire la reșezarea schemei de personal a instanței supreme în vederea înregistrării unui progres semnificativ în direcția asigurării unei structuri de 1 judecător-1 magistrat-asistent-1 grefier, precum și pentru asigurarea personalului necesar pentru compartimentele de suport, fără activitate jurisdicțională directă.

Astfel, prin HG nr.563/2020 a fost aprobată majorarea schemei de funcții a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu 30 de posturi, 20 de posturi de magistrat-asistent și 10 de grefier.

Această măsură și desfășurarea mai eficientă a procedurilor de ocupare a posturilor vacante din aparatul propriu au permis întărirea stabilității formațiunilor de judecată la nivelul secțiilor, alocarea de personal stabil în cadrul compartimentului de documente clasificate, crearea și operaționalizarea noilor compartimente de studiu și unificare a jurisprudenței și de statistică, reluarea activității Compartimentului de relații internaționale și operaționalizarea Compartimentului juridic.

În prezent se află în curs de inițiere o nouă procedură de modificare a schemei de personal, prin alocarea suplimentară a 8 posturi de magistrat-asistent, a 4 posturi de grefier, a 2 posturi de specialist IT și a unui post de inginer.

Definitivarea noii strategii de resurse umane a Înaltei Curți și integrarea acesteia cu documentele strategice elaborate de CSM și MJ sub aspecte similare va permite dimensionarea și fundamentarea pe o bază mult mai puternică a procedurilor de ajustare în continuare a schemei de personal a instanței supreme pentru asigurarea unui raport și repartizări optime a categoriilor de personal de la nivelul acesteia.

e) „definirea cu precizie a rolului și atribuțiilor fiecărei categorii profesionale implicate în actul de justiție realizat la nivelul Înaltei Curți, cu o creștere corespunzătoare a nivelului de pregătire profesională a personalului de susținere a activității judecătorilor”

Punere în aplicare: Urmare și a raportului tematic al Inspecției Judiciare privind activitatea magistraților-asistenți au fost inițiate mecanisme de monitorizare a calității activității acestora, cu obligativitatea luării în considerare a rezultatelor acestora în procesul de evaluare (Hotărârea Colegiului de conducere nr.6/2020).

De asemenea, în mod permanent, prin președinții de secții și conducătorii compartimentelor de specialitate, se asigură monitorizarea calității activității profesionale a tuturor categoriilor de personal, iar președintele Înaltei Curți a dispus, la fiecare sesizare privind deficiențe în activitatea unui membru al personalului, măsuri de verificare și de informare a autorului sesizării cu privire la aspectele constatate.

Totodată, parametrii precum efectuarea în termen a motivărilor sau calitatea acestora au fost avuți în vedere în procesul de avansare a magistraților-asistenți în grad profesional, iar pentru persoanele cu deficiențe în activitate s-a dispus, ca ultimă soluție, sesizarea Inspecției Judiciare (în cazul magistraților-asistenți) sau au fost aplicate, în condițiile legii, sancțiuni disciplinare direct de către președintele Înaltei Curți (în cazul grefierilor).

Prin modificarea *Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți* (Hotărârile Colegiului de conducere a ÎCCJ nr.232/2019; nr.15/2020; nr.145/2020) au fost restructurate și clarificate atribuțiile diferitelor compartimente și categorii de personal, regulile interne de funcționare, au fost create compartimente noi – Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței, Compartimentul de statistică.

De asemenea, prin hotărâri ale Colegiului de conducere și ordine ale președintelui Înaltei Curți au fost clarificate și simplificate fluxurile interne de documente, s-a reorganizat și modernizat modul de funcționare a Colegiului de conducere, a fost introdusă o procedură unitară de sesizare a acestuia de către secții⁶ și au fost elaborate reguli unitare pentru

⁶ Hotărârea Colegiului de conducere nr.8/2020.

funcționarea unor structuri și compartimente, precum și modalitățile de sprijin și asistență între acestea.

Activitatea de redactare a fost permanent monitorizată, fiind luate măsuri de remediere prin hotărâri ale Colegiului de conducere⁷ sau, la nivel administrativ, prin președintele Înaltei Curți sau președinții de secție.

f) *„folosirea analizei statistice și a altor instrumente de anticipare a resurselor umane necesare”*

Punere în aplicare: A fost operaționalizat compartimentul de statistică, una dintre atribuțiile acestuia fiind uniformizarea modului de păstrare a evidențelor statistice la nivelul tuturor secțiilor și formațiunilor de judecată și asigurarea progresivă a interoperabilității cu sistemul STATIS-ECRIS. De asemenea, se află în curs de definitivare strategia de resurse umane proprie, unul dintre instrumentele folosite pentru elaborarea acesteia fiind analiza statistică a tendințelor înregistrate la nivelul Înaltei Curți și anticiparea modului de evoluție a acestor indicatori în contextul reformelor preconizate.

g) *„dezvoltarea unor aplicații informatice care să permită, pe de o parte, degrevarea magistraților-asistenți de unele atribuții, simplificarea unor sarcini ce revin greșierilor, dar și accesul mai facil la jurisprudența fiecărei secții, iar pe de altă parte, accesul publicului la o serie de date relevante, inclusiv statistice”*

Punere în aplicare: La nivelul Înaltei Curți de Casație, în contextul pandemiei de COVID-19, a debutat practic procesul de transformare a acesteia într-o instanță digitală, adaptată ritmului evoluțiilor tehnologice și sociale actuale.

În iunie 2021, președintele instanței supreme a aprobat *Planul de digitalizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție*, la propunerea Grupului de lucru constituit la nivelul ÎCCJ, sub autoritatea președintelui și sub coordonarea unuia dintre vicepreședinții instanței.

Conform Planului de digitalizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, instanța supremă a lansat în 2021:

Noul website al Înaltei Curți de Casație și Justiție, care conține o platformă de servicii digitale (dosarul electronic, serviciul de comunicare electronică a actelor de procedură, biblioteca digitală care include și *noul motor de căutare a jurisprudenței*, care creează posibilitatea căutării jurisprudenței indexate după cuvinte cheie și/sau după materie).

Începând cu luna noiembrie 2021, părțile și reprezentanții acestora au posibilitatea de a depune documente în format electronic la secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție și Completurile de 5 judecători, prin utilizarea *„Formularului de depunere a documentelor în format electronic”* de pe website-ul instanței supreme.⁸ Prin intermediul Formularului, părțile și reprezentanții acestora au și posibilitatea de a solicita *„Comunicarea electronică a actelor de procedură (prin e-mail).”*

De asemenea, începând cu aceeași luna, persoanele au posibilitatea de a depune la Înalta Curte de Casație și Justiție, în format electronic, cererile și reclamațiile întemeiate pe dispozițiile *Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public*, cu

⁷ Spre exemplu, Hotărârea Colegiului de conducere nr.27/2020, Hotărârea Colegiului de conducere nr.101/2021.

⁸ <https://www.iccj.ro/acasa/dosar-electronic/>

modificările și completările ulterioare, precum și petițiile întemeiate pe dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, cu modificările și completările ulterioare, prin utilizarea „Formularului de depunere a cererilor privind informațiile de interes public, a reclamațiilor și a petițiilor” de pe website-ul instanței supreme.⁹

În prezent, se implementează un sistem pentru asigurarea unui circuit exclusiv electronic al documentelor administrative interne, fiind deja operațional un program pilot care vizează compartimentul IT și Biroul resurse umane. De asemenea, sunt dezvoltate aplicații informatice dedicate, bazate pe algoritmi de inteligență artificială, pentru anonimizarea hotărârilor judecătorești și transcrierea ședințelor de judecată.

Sunt disponibile pe site-ul propriu resurse de interes într-o nouă secțiune de bibliotecă digitală, iar toate publicațiile proprii sunt disponibile în mod universal și gratuit, în format electronic.

2. „Organizarea completurilor de 5 judecători ca structuri distincte”

Punere în aplicare: Regulele privind funcționarea completurilor de 5 judecători au fost clarificate prin modificările succesive aduse Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a ÎCCJ, acestea fiind în prezent conforme tuturor modificărilor legislative, precum și jurisprudenței Curții Constituționale. Totodată, prin Hotărârea Secțiilor Unite nr.2/2021 au fost adoptate și transmise Ministerului Justiției o serie de propuneri de completare a dispozițiilor Legii nr.304/2004 sub aspectul reglementării modului de desemnare și funcționare a completurilor de 5 judecători. Deși, din punct de vedere administrativ, acestea continuă să funcționeze sub egida Secțiilor Unite, neexistând la acest moment nici cadrul legal și nici resursele pentru crearea unui structuri complet distincte, este asigurată stabilitatea și specializarea personalului de susținere alocat completurilor de 5 judecători, fiind astfel asigurată pe deplin capacitatea funcțională și administrativă a acestora.

Jurisprudența în materie disciplinară a completurilor de 5 judecători este sistematizată anual prin apariția unei noi publicații proprii a Înaltei Curți – Buletinul jurisprudenței disciplinare, care este disponibilă în mod gratuit prin intermediul site-lui propriu.

3. „Organizarea completurilor de recurs în interesul legii și a completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept”

Punere în aplicare: Funcționând din punct de vedere administrativ în cadrul compartimentului dedicat Secțiilor Unite, completurile de RIL și HP beneficiază în prezent de personal de susținere stabil și special alocat, fiind asigurată capacitatea funcțională și autonomia acestora.

Este de remarcat că ambele tipuri de completuri au funcționat continuu, în condiții normale, pe toată durata stării de urgență și de alertă, neexistând întâzieri sau sincope în funcționarea acestora. Au fost introduse modalități moderne de lucru, inclusiv conferința video, folosindu-se echipamente securizate.

⁹ <https://www.iccj.ro/compartimentele/biroul-de-informare-si-relatii-publice/formular-de-depunere-a-documentelor-in-format-electronic/>

Noul compartiment pentru studiul și unificarea jurisprudenței asigură, de asemenea, susținerea logistică a completurilor de RIL și HP, prin furnizarea de sinteze și de suport pentru întocmirea rapoartelor specifice, iar prin activitatea Compartimentului de relații internaționale se asigură acces la rapoarte și lucrări de sinteză furnizate de diferitele organizații europene și internaționale din care face parte Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin Hotărâri ale Colegiului de conducere au fost în mod continuu actualizate regulile de desfășurare a ședințelor acestor tipuri de completuri¹⁰.

4. „Organizarea Secțiilor Unite”

Punere în aplicare: Atât prin modificările aduse ROFA, cât și pe plan administrativ au fost clarificate atribuțiile și modul de funcționare a compartimentului de suport a activității Secțiilor Unite, completurilor de RIL și HP și completurilor de 5 judecători, asigurându-se astfel dinamizarea activității acestuia.

Totodată, suportul necesar pentru îndeplinirea atribuțiilor Secțiilor Unite este asigurat de către Direcția legislație, în special prin noul Compartiment pentru studiul și unificarea jurisprudenței.

Acest set de măsuri organizatorice a permis desfășurarea activității Secțiilor Unite în ceea ce privește atribuția de formulare a unor propuneri pentru îmbunătățirea legislației, precum și sporirea situațiilor în care Secțiile Unite și-au exercitat dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare, în domenii care nu aveau o legătură directă cu organizarea judiciară sau statutul magistraților, însă proiectele de lege presupuse cu vicii de constituționalitate ar fi fost de natură a avea un impact important asupra sistemului judiciar sau cu privire la drepturile fundamentale ale cetățenilor. Totuși, Secțiile Unite și-au exercitat cu oarecare precauție această atribuție, pentru a nu încălca domeniul de apreciere exclusiv al legiuitorului, niciodată pe chestiuni de oportunitate, ci pe argumente clare de neconstituționalitate, ceea ce a și condus la împréjurarea că marea majoritate a sesizărilor au fost admise.

Prin înființarea noului Compartiment pentru studiul și unificarea jurisprudenței se asigură nu doar diseminarea jurisprudenței istorice a Secțiilor Unite și a Înaltei Curți în genere, dar este stimulată și menținerea coerenței soluțiilor pronunțate de Secțiile Unite și evitarea divergențelor de jurisprudență dintre Secții.

5. „Unificarea practicii judiciare”

Punere în aplicare: În proiectul managerial depus pentru mandatul în curs aminteam că unificarea practicii judiciare nu poate fi doar rezultatul așa-numitei *discipline jurisdicționale*, bazate pe organizarea ierarhică a instanțelor judecătorești, ci are a fi realizată și prin stimularea instanțelor inferioare să adere la orientările jurisprudențiale date de Înalta Curte, prin întâlniri periodice cu președinții curților de apel, dezbateri juridice, participarea judecătorilor Curții la ședințele de învățământ profesional organizate la nivelul instanțelor etc.

Cu alte cuvinte, unitatea jurisprudenței poate fi asigurată doar printr-un complex format din măsurile cu caracter formal (procedurile de RIL și HP) și măsurile cu caracter informal care să stimuleze identificarea și adoptarea unei soluții juridice general acceptate pentru o chestiune

¹⁰ Pentru regulile actuale a se vedea Hotărârea Colegiului de conducere nr.29/2022.

de drept. Chiar dacă primele au caracter obligatoriu, iar cele din a doua categorie nu, efectul pozitiv al ambelor categorii de măsuri este de netăgăduit, iar cele din a doua categorie pot fi considerate uneori chiar mai eficiente, întrucât ele pot conduce la prevenirea apariției unor situații de practică neunitară (împreună cu hotărârile pentru rezolvarea unor chestiuni de drept, care necesită totuși mai mult timp pentru a fi implementate).

Cum în perioada pandemiei posibilitatea întâlnirilor profesionale organizate în format clasic a fost suspendată, Înalta Curte a acționat prin creșterea gradului de diseminare a jurisprudenței proprii, pe lângă publicarea integrală a acestora pe site-ul propriu urmărindu-se și reducerea intervalului de timp dintre redactare și publicarea hotărârii, astfel încât să se asigure pe cât posibil accesul în timp real la jurisprudența Înaltei Curți.

Îmbunătățirea progresivă a timpilor de așteptare pentru redactarea hotărârilor, prin reducerea numărului de motivări peste termen este esențială pentru reușita acestui demers și vom continua măsurile administrative și organizatorice care și-au dovedit deja impactul pozitiv în acest domeniu. Este esențial ca aceste măsuri administrative să fie însoțite de continuarea procesului de reformă legislativă privind competențele Înaltei Curți și de creșterea progresivă a schemei de personal în ceea ce privește posturile de magistrați-asistenți și de grefieri, măsurile prezentate mai sus sub aceste aspecte trebuind la rândul lor continuate.

Odată cu eliminarea restricțiilor cauzate de pandemie, prin ordin al președintelui Înaltei Curți au fost desemnați judecători din cadrul fiecărei secții drept puncte de contact pentru relația cu curțile de apel, pe aspecte ținând de jurisprudența în domeniile de competență ale secției respective. Activitatea acestora este organizată ca un flux cu dublu sens – ei vor participa la întâlnirile profesionale ale curților de apel și vor informa permanent judecătorii curților de apel cu privire la jurisprudența relevantă a ÎCCJ, primind totodată informații din partea acestora cu privire la chestiunile de drept ivite în practica curților de apel sau bunele practici adoptate.

Cât privește situația internă a ÎCCJ, prin ROFA și, în aplicarea acestuia, prin hotărâri ale Colegiului de conducere¹¹ au fost stabilite reguli clare privind mecanismele de menținere a coerenței jurisprudenței la nivelul secțiilor, iar rezultatele ședințelor judecătorilor secțiilor și asigurarea coerenței jurisprudenței inter-secții sunt asigurate prin sintezele și monitorizarea efectuate prin noul Compartiment pentru studiul și unificarea jurisprudenței. Mai mult, în cadrul propunerilor legislative formulate de către Înalta Curte și transmise Ministerului Justiției figurează și formalizarea la nivel legislativ a acestor mecanisme interne de unificare a jurisprudenței de la nivelul Secțiilor¹².

De asemenea, începând cu raportul de activitate aferent anului 2020, Înalta Curte a adoptat practica multor instanțe supreme din Uniunea Europeană de a include în aceste rapoarte și sinteze ale jurisprudenței relevante, astfel încât ea să devină într-o cât mai mare măsură accesibilă și publicului larg.

Prin traducerea acestor rapoarte în limba engleză și transmiterea lor către toate instanțele supreme membre în diferitele organizații internaționale și europene din care face parte și ÎCCJ și prin primirea unor rapoarte similare din partea acestora sunt stimulate totodată

¹¹ A se vedea spre exemplu Hotărârea Colegiului de conducere nr.101/2021.

¹² Hotărârea Secțiilor Unite nr.2/15 aprilie 2021.

compatibilizarea jurisprudenței între cele mai înalte instanțe din statele membre UE și schimbul de bune practici între acestea.

Din punct de vedere al accesului public și gratuit la jurisprudența Înaltei Curți, un mare impact l-a avut lansarea noului site al Înaltei Curți de Casație și Justiție, care conține întreaga jurisprudență a acesteia, dar și unele sinteze și rapoarte relevante și, mai ales, îmbunătățirea motorului de căutare a jurisprudenței accesibil prin intermediul site-ului. În cadrul aceluiași proiect s-a înscris și reluarea apariției publicațiilor proprii, în format electronic și asigurarea apariției periodice a acestora.

6. „Dimensionarea echilibrată și eficientă a resurselor umane la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție”

Punere în aplicare: Așa cum s-a arătat la un punct anterior, problematica unei politici echilibrate a resurselor umane nu poate fi desprinsă de chestiunea reșezării competenței instanței supreme, aspect cu privire la care demersurile începute trebuie să continue. De asemenea, redistribuirea posturilor între secții, dimensionarea schemelor acestora și a diverselor compartimente s-a asigurat în toată această perioadă pe baze obiective, care au avut în vedere, în principal, volumul de activitate și încărcătura de la nivelul fiecărei secții și abilitățile profesionale specifice ale unui membru al personalului. Au fost astfel valorificate atât oportunitățile legate de majorarea schemei de funcții și de personal, cât și posibilitatea transferului unor posturi între secții sau compartimente, pe baza necesităților concrete, ori transformarea naturii unor posturi vacante¹³.

Cum a fost resimțită necesitatea unui document strategic, care, pe de o parte, să previzioneze evoluții ulterioare în parametrii statistici pentru care instanța supremă să se poată pregăti anticipat din punct de vedere al capacității funcționale și administrative, iar, pe de altă parte, să identifice soluții pentru îmbunătățirea stabilității judecătorilor și reducerea numărului de pensionări, a fost constituit un grup de lucru care se află în procesul de definitivare a unei strategii de resurse umane proprii, corelată cu celelalte documente strategice ale sistemului judiciar. Se impune mențiunea că, în noua Strategie de dezvoltare a sistemului judiciar elaborată de către Ministerul Justiției, propunerile Înaltei Curți au fost preluate integral.

Numărul de posturi de judecător la acest moment este adecvat, experiența altor state și chiar istoria instanței supreme arătând că un număr supradimensionat de judecători face dificilă păstrarea coerenței în propria jurisprudență. Două aspecte însă sunt esențiale – stimularea judecătorilor să rămână în funcție și după îndeplinirea condițiilor minime de pensionare, pentru reducerea numărului de posturi care rămân permanent vacante și reducerea volumului de activitate prin reșezarea competențelor.

În schimb, sub aspectul posturilor de magistrat-asistent și grefier procesul de sporire a acestora trebuie să continue până la asigurarea unui raport adecvat care să permită stabilitatea componenței tuturor formațiunilor de judecată și funcționarea adecvată a celorlalte compartimente de specialitate, respectiv, la nivel minimal 1 judecător-1 magistrat-asistent-1 grefier (alocați formațiunilor de judecată).

¹³ A se vedea, spre exemplu, Hotărârile Colegiului de conducere nr.9/2021, nr.24/2021, nr.118/2021, nr.131/2021, nr.144/2021, nr.145/2021, nr.33/2022, nr.34/2022, nr.35/2022

O componentă importantă a pachetului de măsuri pentru optimizarea modului de alocare a resurselor la nivelul instanței supreme a fost și inițierea procesului de uniformizare a practicilor administrative la nivelul tuturor Secțiilor, care să asigure coerență și previzibilitate în ceea ce privește resursele necesare funcționării acestora. De asemenea, au fost emise reglementări punctuale privind activitatea diferitelor compartimente de specialitate.

Atât pentru eficientizarea activității acesteia, cât și pentru îmbunătățirea calității programului desfășurat cu publicul în sediile instanței supreme a fost reorganizată activitatea de registratură, prin operaționalizarea de registraturi distincte pentru toate Secțiile acesteia (Hotărârile Colegiului de conducere nr.53, nr.54, nr.55, nr.56/2020).

7. „Consolidarea infrastructurii fizice a Înaltei Curți de Casație și Justiție”

Punere în aplicare: Problema sediului Înaltei Curți de Casație și Justiție rămâne una cronică, instanța supremă continuând să funcționeze în sediul principal situat în str. Batiștei, nr.25 și în sediul secundar, închiriat, din bd. Octavian Goga (Secția de contencios administrativ și fiscal), soluție care este departe de a fi optimă din punct vedere administrativ, funcțional și bugetar.

În toată această perioadă, Înalta Curte a continuat demersurile pentru obținerea unui sediu propriu, însă prin prisma proiectului privind edificarea noului Cartier al justiției această problemă a comportat multiple discuții. Este însă de remarcat că problema sediului ÎCCJ a fost preluată în *Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar pentru perioada 2022-2025*, pentru prima oară existând astfel un termen asumat de către Executiv pentru identificarea unui sediu adecvat pentru instanța supremă (iunie 2024), cu intrarea în funcțiune a acestuia până cel mai târziu în decembrie 2025.

Cu toate acestea, ca soluție temporară, a fost identificată și accesată posibilitatea de renovare și extindere a spațiilor de lucru în actualul sediu principal, prin Compania Națională de Investiții, lucrările fiind programate să demareze în această vară.

Astfel, la 17 noiembrie 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat Companiei Naționale de Investiții includerea în Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul „Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor”, a obiectivului de investiții „Reabilitarea prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ al Înaltei Curți de Casație și Justiție, str. Batiștei, nr. 25, sector 2, municipiul București.”

Prin Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației nr. 1660/23.11.2021, obiectivul de investiții a fost introdus pe Lista sinteză a subprogramului „Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor.”

Ca soluție pe termen scurt, precum și pentru asigurarea prestigiului instanței supreme, cu resurse proprii au fost deja reamenajate toate sălile de ședință, inclusiv camera de consiliu, precum și spațiile comune ale Înaltei Curți de Casație și Justiție. Atât pentru asigurarea solemnității, dar și a unui mediu prietenos pentru cetățenii care intră în contact cu instanța supremă, principalele spații comune accesibile publicului au fost reamenajate, cu panouri informative, dar și sub forma unei expoziții permanente de cărți rare aflate în colecția Bibliotecii Înaltei Curți, restaurate cu sprijinul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”.

8. „Consolidarea infrastructurii IT”

Punere în aplicare: Strategia multi-anuală de digitalizare preconizată prin proiectul aferent mandatului în curs a fost adoptată, iar primele faze ale acesteia au fost deja implementate, astfel cum a fost descris pe scurt la punctele precedente. Se impune mențiunea că implementarea și dezvoltarea ulterioară a dosarului electronic, a sistemului de transmitere a actelor de procedură în format electronic, noul site, sistemele securizate de comunicație și de vot folosite pentru conferințele video în cursul pandemiei și aplicațiile informatice aflate în dezvoltare (transcriere automată a ședințelor de judecată, anonimizarea hotărârilor judecătorești, sistem de gestiune internă a dosarelor prin coduri QR, sistem intern de circuit electronic al documentelor administrative etc.) au fost implementate cu costuri minime, care s-au redus la costul legat de achiziția unei părți a echipamentelor. Pe partea de software, Înalta Curte a beneficiat de sprijinul Tribunalului Arad și a Curții de Apel Galați, prin preluarea și customizarea aplicațiilor dezvoltate de către acestea, iar pentru celelalte aspecte de sprijinul Serviciului de Telecomunicații Speciale. Singurul aspect care a impus contractori externi a fost îmbunătățirea motorului de căutare a jurisprudenței.

Pentru viitor o parte dintre echipamentele necesare pentru continuarea procesului de digitalizare va fi asigurată prin resurse accesate de către Ministerul Justiției în cadrul PNRR, iar o altă parte, reprezentată de aplicațiile informatice, va fi bazată pe customizări ale unor aplicații open-source sau pe aplicații dezvoltate special pentru Înalta Curte de Casație și Justiție. Din considerente de securitate informatică și de asigurare a confidențialității datelor, toate datele stocate de către Înalta Curte vor fi păstrate în continuare pe servere proprii, motiv pentru care nu participăm la proiectul de cloud guvernamental, deși se va asigura compatibilitatea unidirecțională cu acesta pentru accesarea datelor externe de care are nevoie Înalta Curte pentru activitatea sa judiciară, în condițiile legii (verificări directe în bazele de date etc.).

În perspectiva dosarului digital suntem în fazele preliminare privind implementarea unui sistem digital de arhivă și cu privire la crearea unui hub de interoperabilitate cu alte instituții din sistemul judiciar, fiind vizate în principal curțile de apel.

9. „Gestionarea eficientă a fondurilor bugetare”

Punere în aplicare: În întreaga perioadă 2019-2022 autonomia financiară a Înaltei Curți a fost asigurată. Deși caracterul limitat al resurselor bugetare a făcut să existe o discrepanță semnificativă între proiectele de buget adoptate de către Adunarea generală și bugetul alocat în final, funcționalitatea curentă a instanței supreme nu a fost afectată, în special ca efect al realocărilor făcute în cadrul rectificărilor bugetare. Asigurarea cursivității procesului de modernizare a instanței supreme va necesita însă un suport adecvat din partea celorlalte puteri ale statului, inclusiv sub aspect bugetar.

Modul de cheltuire al banilor publici a fost verificat de către Curtea de Conturi a României, evidențiindu-se raționalitatea și respectarea legii în modul de utilizare a acestora.

10. „Creșterea gradului de încredere în activitatea instanței, reconstrucția prestigiului acesteia și îmbunătățirea imaginii, consolidarea transparenței activității și a actului de conducere”

Punere în aplicare: Sub aceste aspecte, în mandatul 2019-2022, am acționat în principal sub următoarele coordonate:

- Asigurarea transparenței activității Înaltei Curți de Casație și Justiție (publicarea hotărârilor în format anonimizat; emiterea de comunicate de presă cu privire la chestiunile importante legate de activitatea Curții, precum și în cazul unor poziții publice exprimate la adresa acesteia și a judecătorilor săi sau în chestiuni legate de statutul magistraților sau organizarea judiciară; popularizarea aspectelor ținând de procesul de digitalizare; popularizarea unor aspecte ținând de istoria Înaltei Curți; asigurarea accesului cât mai larg al publicului la rapoartele noastre de activitate; organizarea de întâlniri periodice cu reprezentanți ai celorlalte profesii juridice și preluarea de feedback din partea acestora cu privire la activitatea Înaltei Curți);

- Verificarea adecvată a oricărei sesizări primite din partea unui justițiabil privind chestiuni administrative legate de activitatea Înaltei Curți și, în cazurile mediatizate, comunicarea publică a rezultatelor verificării;

- Dezvoltarea și diversificarea continuă a resurselor oferite publicului prin intermediul site-ului, a publicațiilor proprii, începerea activității pe rețelele de socializare, instalarea de infochioscuri moderne în sediile Înaltei Curți și punerea la dispoziția publicului a accesului gratuit la internet în sediile noastre;

- Inițierea unor parteneriate cu societatea civilă sau alte instituții publice pentru popularizarea istoriei Înaltei Curți (Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, Monetăria Statului, Romfilatelia) sau pentru generarea de interes în rândul tinerilor pentru o carieră în cadrul sistemului judiciar (programele de practică pentru studenții la drept, inițiate și derulate în format on-line chiar și pe perioada restricțiilor generate de pandemie, rezultat al parteneriatelor cu ELSA și alte organizații ale studenților din diferite facultăți de drept);

- Apărarea, inclusiv prin poziții asumate public, a corpului de judecători al ÎCCJ și a statutului judecătorului în general.

CAPITOLUL III

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2022-2025

Procesul de modernizare a instanței supreme, prezentat în capitolul precedent, trebuie să continue și în perioada următoare, întrucât acesta nu a fost impus de situații conjuncturale, precum situația pandemică (chiar dacă, fără îndoială, aceasta a impus accelerarea unor componente, precum procesul de digitalizare), ci de necesitatea de a oferi cetățenilor un serviciu public mai eficient, care să modifice în timp percepția preponderent rezervată a acestora asupra modului de funcționare a sistemului judiciar.

Fiind cea mai „vizibilă” instanță judecătorească din punct de vedere public, rolul Înaltei Curți în procesul de recuperare a statutului public al sistemului judiciar și de consolidare a încrederii cetățenilor în aceasta rămâne esențial.

Însă nevoile de modernizare ale instanței supreme nu sunt legate de un simplu proces de imagine, de relații publice, ci ele rezidă la un nivel mai profund, întrucât ritmul dezvoltării relațiilor sociale – accelerarea acestora, diversificarea și creșterea caracterului complex al ramurilor de drept, apariția unor specialități juridice „de nișă”, folosirea inteligenței artificiale, provocările aduse de necesitatea păstrării echilibrului între valori tradiționale ale justiției, precum publicitatea și oralitatea, și o nouă cultură a protejării datelor personale etc. – impune cu necesitate ca racordarea Înaltei Curți la realitățile prezentului să continue și să constituie o preocupare permanentă a acesteia.

În sfârșit, astfel cum am arătat și în scrisoarea de intenție depusă pentru reinvestirea în funcție, un element esențial pentru reducerea stărilor litigioase din societate (ceea ce va aduce, pe termen lung, numărul cauzelor noi deduse instanțelor judecătorești în fiecare an la un nivel normal, specific statelor cu un sistem judiciar eficient), dar și pentru creșterea încrederii cetățenilor în justiție, îl reprezintă previzibilitatea rezultatului unei proceduri judiciare. Nu doar actul normativ însuși ar trebui să fie clar și accesibil destinatarilor normei de drept, dar și modul în care el va fi interpretat și aplicat în situația apariției unei încălcări a prevederilor sale. Aceasta permite cetățeanului, singur sau cu sprijinul unui profesionist al dreptului, în funcție de complexitatea problemei de drept în discuție, să-și evalueze realist șansele în cazul promovării unui litigiu pe chestiunea respectivă, favorizând aspecte esențiale pentru funcționarea unei societăți, inclusiv sub aspect social și economic – disciplina contractuală, utilizarea de modalități alternative de soluționare a litigiilor, încheierea cu rapiditate a unei tranzacții care să evite procedurile judiciare mai complexe etc.

Mai mult, la un nivel mai profund, previzibilitatea soluției stimulează însăși respectarea legii și asigură la nivel micro supremația acesteia, întrucât consecințele încălcării ei apar drept clare și există siguranța că vor fi aplicate într-un interval de timp adecvat și previzibil. Or, previzibilitatea soluției nu se poate întemeia decât pe caracterul unitar al practicii judiciare, Înaltei Curți revenindu-i rolul constituțional și legal de a fi „arbitrul” acestui proces.

Mai mult, alături de stimularea unificării practicii judiciare, consider că un rol la fel de important revine sub aceste aspecte calității hotărârii judecătorești și a modului de desfășurare a procedurilor judiciare în general. Un recurs în interesul legii motivat în mod adecvat, chiar și o hotărâre de speță motivată la standardele științifice aplicabile unei instanțe supreme, va

convinge în primul rând prin forța argumentelor juridice, ceea ce provoacă un impact mult mai rapid și mai durabil decât puterea obligatorie conferită de lege. De aceea, astfel cum am arătat și în scrisoarea de intenție, asigurarea echilibrului între situații faptice greu de schimbat pe termen scurt, precum supraîncărcarea instanței supreme (ale cărei cauze sunt complexe, cei mai importanți factori situându-se în afara sferei în care este posibilă intervenția directă din partea autorității judecătorești) și eficiența activității acesteia, între calitate și celeritate, între a motiva repede și a motiva în felul adecvat unei instanțe de ultim grad rămân ecuații complicate, care necesită o abordare care să îmbine mecanismele formale și pe cele informale și care să ofere răspuns și la alte probleme care le influențează sub aspect indirect, cum ar fi găsirea modalităților corespunzătoare de stimulare pentru creșterea stabilității corpului judecătorilor Înaltei Curți.

Tabelul de mai jos prezintă o scurtă serie de indicatori statistici anuali, care evidențiază, atât sub aspect cantitativ, cât și calitativ evoluția instanței supreme în această perioadă¹⁴:

	2019	2020	2021
Volumul total de activitate	28950	26976	24946
Număr cauze nou intrate	13966	12306	13360
Număr cauze soluționate	14286	15404	15527
Cauze rămase în stoc la finalul anului	14664	11586	9435

Tendențele evidențiate de aceste câteva date statistice demonstrează încă o dată un adevăr cunoscut la nivelul întregului sistem judiciar, și anume că indicii calitativi se află într-o relație invers proporțională cu principalul indice cantitativ, legat de volumul de activitate. Supraîncărcarea reprezintă o problemă cronică, iar volumul de activitate al Înaltei Curți rămâne comparabil cu cel al instanțelor de la baza, iar nu de la vârful ierarhiei judiciare. Deși rolul acesteia ar trebui să fie în principal acela de instanță de casație și de unificator al practicii judiciare, prin volumul general de activitate este evidențiată împrejurarea că, de fapt, activitatea sa predominantă rămâne aceea de instanță judecătorească obișnuită, fiind necesară inversarea acestor proporții.

Pe de altă parte, supraîncărcarea poate fi atenuată în general prin trei modalități – reducerea volumului de cauze nou intrate, măsuri administrative de eficientizare a activității pentru reducerea stocurilor și o dimensionare corectă a schemei de personal. În cazul Înaltei Curți ultima componentă trebuie tratată cu prudență, întrucât numărul de judecători trebuie să rămână totuși în limitele general acceptate pentru o instanță supremă, ceea ce asigură coeziunea

¹⁴ Sursa: Rapoartele de activitate ÎCCJ pentru anii 2019, 2020, 2021.

propriei jurisprudențe interne, dar dă cuvenitul respect și faptului că un judecător de curte supremă se formează din punct de vedere profesional pe baza unei experiențe relevante la nivelul instanțelor ierarhic inferioare, dar și prin integrarea într-un corp de judecători cu experiență la nivelul Înaltei Curți, a cărui stabilitate trebuie asigurată.

Cea de-a doua componentă, privind măsurile administrative, a fost și va continua să fie folosită la Înalta Curte, însă efectele acesteia sunt inevitabil limitate de realitățile faptice privind volumul de activitate. Spre exemplu, la momentul preluării mandatului, exista un număr semnificativ de redactări peste termen la nivelul tuturor Secțiilor instanței supreme. Urmare a măsurilor administrative adoptate de către Colegiul de conducere, la inițiativa Președintelui ÎCCJ, dar mai ales urmare a asumării extraordinare de către corpul de judecători al ÎCCJ, și nu mai puțin de către magistrații noștri asistenți, a necesității de a consolida un trend pozitiv în ceea ce privește această problemă care devenise cronică, acest număr a fost semnificativ redus și rămâne în prezent concentrat la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal, deși aceasta a făcut constant mari progrese în direcția menționată. Această realitate evidențiază, pe de o parte, caracterul eficient al măsurilor administrative care au fost adoptate, dar și limitele inevitabile ale acestora. Ele pot ameliora problema însă nu o pot rezolva acolo unde există în continuare un volum de activitate cu totul disproportionat și care necesită o intervenție legislativă.

În cele ce urmează, am sintetizat direcțiile de acțiune pe care le consider prioritare pentru următoarea perioadă de 3 ani, toate acestea fiind în opinia mea de natură a genera un important efect pozitiv asupra eficienței activității instanței supreme.

1. *Continuarea și accelerarea demersurilor pentru regândirea rolului instanței supreme, în principal ca unificator al practicii judiciare și instanță de casație și reșezarea în mod corespunzător a competențelor acesteia*

Astfel cum am arătat în capitolul precedent, există în prezent două premise care îndreptățesc un anumit nivel de optimism cu privire la asumarea acestui demers și la nivelul celorlalte puteri ale Statului - acceptarea de către legiuitor a uneia dintre propunerile Înaltei Curți privind reducerea competenței Secției de contencios administrativ și fiscal (în materia litigiilor ținând de Fondul de garantare a asiguraților) și introducerea problemei redesenării competențelor instanței supreme în Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar pentru perioada următoare.

Există însă în continuare numeroase propuneri ale Secțiilor Unite privind ajustări legislative care să permită o ameliorare rapidă a situației de supraîncărcare existente la nivelul Înaltei Curți, care își așteaptă în continuare o rezolvare adecvată din partea legiuitorului.

În același timp, o modificare semnificativă a competențelor legale ale instanței supreme reprezintă o chestiune de mare interes pentru sistemul judiciar, dar și una de interes public, astfel încât trebuie stimulată o dezbatere cât mai largă, astfel încât soluția ce va fi elaborată în final să fie durabilă și satisfăcătoare din punct de vedere al funcționalității instanței supreme și a justiției ca serviciu public în general. De aceea este importantă deschiderea pe care am găsit-o în rândul tuturor celorlalte profesii juridice pentru crearea unui forum informal de dezbatere, atât cu privire la chestiunile curente, cât și la cele strategice privind activitatea Înaltei

Curți, precum și inițierea demersurilor pentru crearea unui grup de reflecție pe astfel de teme, în parteneriat cu Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române.

O nouă viziune pentru arhitectura competențelor Înaltei Curți ar permite concentrarea activității acesteia pe cauzele cu adevărat relevante din perspectiva efectului de „bulgăre de zăpadă” al soluțiilor de principiu oferite de instanța supremă către întregul sistem judiciar, precum și pe activitatea de unificare a practicii judiciare. Totodată, ea ar permite ameliorarea în continuare, în mod semnificativ, a problemei duratei procedurilor și a redactării în termen a hotărârilor, inclusiv la nivelul celei mai afectate secții a instanței supreme, cea de contencios administrativ și fiscal. În sfârșit, ea ar permite o creștere la nivel general a calității redactărilor, ar îmbunătăți percepția publică asupra Înaltei Curți și ar consolida rolul constituțional al acesteia.

2. *Continuarea și accelerarea tendințelor pozitive înregistrate în ultimii ani cu privire la reducerea duratei procedurilor, creșterii calității redactărilor și respectării termenelor legale de redactare*

Progresele înregistrate sub aceste aspecte trebuie consolidate în perioada următoare. Măsurile administrative de monitorizare și de intervenție promptă acolo unde se constată probleme punctuale se impune a fi continuate, întrucât și-au dovedit eficiența, inclusiv prin realocări punctuale de personal și întărirea compartimentelor de suport. De asemenea, dezvoltarea în continuare a funcționalităților dosarului electronic și introducerea algoritmilor de inteligență artificială în ceea ce privește anumite activități de natură administrativă vor degreva din încărcătura personalului de suport, permițând orientarea acestuia mai pregnant către susținerea activității jurisdicționale a judecătorilor Înaltei Curți.

În același timp, este importantă pe mai departe îmbunătățirea condițiilor de muncă, inclusiv sub aspectul infrastructurii fizice. Renovarea și extinderea spațiilor de lucru în sediul principal din str. Batiștei va oferi o soluție pe termen scurt pentru atingerea acestui obiectiv, urmând a fi extinse și spațiile de judecată, astfel încât să fie posibilă o mai bună organizare și creșterea ritmicității activităților de judecată.

De asemenea, creșterea gradului de diseminare a avantajelor sistemului de comunicare electronică a actelor de procedură, cu privire la adoptarea căruia am observat o anumită rezervă din partea părților (în total contrast cu aplicația de dosar electronic), este de natură să diminueze durata de soluționare a cauzelor, inclusiv prin reducerea frecvenței incidentelor privind îndeplinirea procedurilor, primirea în termen util a documentelor depuse la dosar sau, în unele situații, privind asigurarea prezenței părților în fața instanței sau înștiințarea acesteia cu privire la imposibilitatea de prezentare.

În perioada următoare și în funcție de succesul aplicațiilor informatice aflate în curs de dezvoltare în prezent, vom analiza posibilitatea dezvoltării unei aplicații bazate pe algoritmi de inteligență artificială care să ofere părților o estimare a duratei probabile a procedurii la momentul înregistrării dosarelor la Înalta Curte, pe baza analizei în timp real a duratei unor cauze cu obiect similar și a încărcăturii în timp real la nivelul secției respective. Credem că transparentizarea acestor aspecte ar fi una dintre măsurile prin care s-ar putea crea, încă de la

momentul intrării în contact, o relație de încredere între instanță și cetățean, care, la rândul ei, poate stimula desfășurarea cu celeritate a procesului.

Este vital ca incrementarea celerității să nu se facă în detrimentul calității, în special în ceea ce privește calitatea redactărilor, care trebuie să reflecte adecvat gradul excepțional de pregătire profesională al judecătorilor Înaltei Curți și statutul acesteia de instanță de ultim grad. Din această perspectivă îmi propun întărirea în continuare a capacității administrative a Direcției legislației, în special a Compartimentului pentru studiul și unificarea jurisprudenței și a Compartimentului de relații internaționale, pentru ca judecătorii să aibă acces permanent la resurse și sinteze privind practica instanțelor europene sau a altor jurisdicții supreme naționale din Uniunea Europeană cu privire la probleme de drept de interes comun.

3. Dezvoltarea în continuare a mecanismelor interne și a celor informale de unificare a practicii judiciare

Am detaliat în capitolul precedent motivele pentru care mi se pare importantă completarea celor două proceduri formale de unificare a practicii judiciare – recursul în interesul legii și procedura pentru dezlegarea unor chestiuni de drept – cu un sistem de măsuri informale care să stimuleze coerența și unitatea jurisprudenței. Astfel cum am arătat, am desemnat prin ordin al președintelui Înaltei Curți judecători din cadrul tuturor Secțiilor ca puncte de contact pentru dezvoltarea relației cu curțile de apel din această perspectivă. Pentru viitor îmi propun inițierea propunerii către președinții curților de apel pentru dezvoltarea acestui demers, în vederea creării unei *Rețele pentru unificarea practicii judiciare la nivel național*, care să cuprindă judecători de la toate nivelurile de jurisdicție, astfel încât situațiile sau chestiunile de drept susceptibile să genereze practică neunitară să poată fi semnalate încă din stadiul incipient pentru a face obiectul dezbaterilor profesionale; cred că în materia unificării jurisprudenței efectele existenței unei jurisprudențe divergente sunt atât de nocive pentru stabilitatea raporturilor juridice, precum și sub aspectul prestigiului justiției încât este vital ca aceste situații să fie prevenite, iar nu doar rezolvate post-factum. O astfel de rețea de judecători s-ar integra cu un alt proiect pe care îl dezvoltăm în cadrul strategiei noastre de digitalizare, respectiv hub-ul de interoperabilitate cu curțile de apel, care să permită transmiterea electronică a dosarelor și a corespondenței, dar și a resurselor relevante, inclusiv jurisprudență relevantă, între acestea și Înalta Curte de Casație și Justiție.

Sub aspectul mecanismelor interne de asigurare a coerenței practicii judiciare, deși acestea sunt reglementate prin ROFA și sunt operaționale la nivelul secțiilor și inter-secții, unde un rol important revine noului Compartiment pentru studiul și unificarea jurisprudenței, astfel cum au decis și Secțiile Unite în propunerea de modificare legislativă transmisă Ministerul Justiției, ar fi importantă preluarea și consacrarea lor la nivel legislativ, în contextul preconizatelor modificări ale Legilor justiției.

În sfârșit, reducerea riscurilor sanitare și eliminarea măsurilor de restricție, face posibilă reluarea întâlnirilor de natură profesională, prin participarea în teritoriu a judecătorilor Înaltei Curți, măsuri care în trecut au avut o influență pozitivă asupra procesului de unificare a practicii judiciare.

4. Apărarea independenței justiției și a judecătorului, precum și a statutului acestuia în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, precum și prin modul de poziționare publică, precum și promovarea dialogului și a cooperării loiale la nivel inter-instituțional și inter-profesional

Independența justiției și a judecătorului rămâne pentru sistemul judiciar o valoare supremă, fără de care nu poate fi gândită funcționarea acesteia într-un stat democratic. Cu toate acestea, ea nu poate fi considerată doar o valoare câștigată, ci una care trebuie în mod permanent apărată și întărită. Din această perspectivă, activitatea desfășurată de către președintele Înaltei Curți în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii este o componentă deosebit de importantă a atribuțiilor acestuia. Ca membru de drept, președintele ÎCCJ este practic singurul judecător membru al Consiliului care își păstrează și funcțiunile de judecător de scaun și de manager de instanță, astfel încât el poate aduce o contribuție relevantă privind dificultățile concrete cu care se confruntă la un moment dat sistemul judiciar, precum și cu privire la riscurile generate într-un anumit moment determinat de o reglementare nouă sau de modul în care a fost interpretată în jurisprudență o anumită normă de drept.

În același timp, prin poziționarea sa publică, președintele Înaltei Curți poate sprijini demersurile Consiliului, ca garant constituțional al independenței justiției, în ceea ce privește apărarea independenței puterii judecătorești și a judecătorului în toate componentele sale, inclusiv în ceea ce privește pachetul salarial sau cel privind regulile de pensionare.

Este importantă precizarea că prin independența judecătorului nu se poate în niciun caz înțelege o autonomie față de lege însăși, dimpotrivă, judecătorul este primul chemat să respecte legea și să asigure astfel supremația acesteia inclusiv în ceea ce îl privește. De aceea, apărarea independenței judecătorului este interdependentă cu chestiunile privind așa-numita disciplină jurisdicțională, respectiv cu asigurarea unei practici judiciare unitare și cu respectarea obligațiilor profesionale și de serviciu.

În sfârșit, astfel cum am făcut și în primul mandat, voi încuraja și voi fi permanent deschis dialogului inter-instituțional și inter-profesional, ce reprezintă modalitatea care poate fundamenta cel mai bine progresul sistemului judiciar spre un serviciu public de calitate. Un eveniment recent al instanței supreme a evidențiat încă o dată că există deschidere și din partea celorlalte profesii juridice, a facultăților de drept și a institutelor de cercetare, precum și a altor organizații ale societății civile spre un astfel de forum informal de discuție și de reflecție.

5. Apărarea și consolidarea statutului judecătorilor Înaltei Curți și al instanței în ansamblu, precum și îmbunătățirea mediului de muncă

Asigurarea stabilității corpului de judecători al Înaltei Curți este esențială pentru o funcționare eficientă a acesteia, date fiind durata procedurilor necesare pentru ocuparea posturilor vacante, plaja de selecție din ce în ce mai redusă, durata necesară adaptării unui judecător la specificul activității instanței supreme etc. Dincolo de aceste considerente organizatorice, fiecare pensionare a unui judecător al Înaltei Curți imediat după îndeplinirea condițiilor minime de pensionare înseamnă pierderea pentru instanță și pentru sistem a unui

profesionist valoros, iar pentru părți și avocați înseamnă posibila prelungire a duratei de soluționare a cauzei care îi privește.

Acesta a fost de altfel unul dintre principalele motive pentru care am format grupul de lucru însărcinat cu elaborarea unei strategii de resurse umane proprii, prin care să identifice cele mai bune soluții pe care le putem promova pentru atingerea acestui obiectiv.

La acest moment, consider că principalele paliere unde există marjă de acțiune sub acest aspect sunt întărirea statutului judecătorului de Înalță Curte, inclusiv sub aspect financiar, și îmbunătățirea mediului său de muncă.

Sub primul aspect, se impune consolidarea unui pachet de beneficii pentru judecătorul de Înalta Curte care să facă această funcție atractivă și să lărgescă plaja de selecție pentru procedurile de ocupare a funcțiilor vacante, iar, pe de altă parte, să stimuleze semnificativ rămânerea în funcție și după îndeplinirea condițiilor minime de pensionare. Trebuie observat că plaja de selecție pentru o astfel de funcție este formată din judecătorii curților de apel, care sunt persoane cu o carieră profesională solidă, de obicei cu familie, astfel încât, pentru judecătorii care nu își desfășoară activitatea la Curtea de Apel București, reprezintă un demers relativ dificil să-și strămute întreaga viață dintr-o altă zonă a țării doar pentru a activa în cadrul instanței supreme, ceea ce impune, pe lângă prestigiul acestei funcții, și existența unui pachet de stimulente profesionale și financiare. Chiar dacă știu foarte bine că ridicarea acestei probleme nu va fi un demers foarte popular în rândul publicului larg, consider că este de datoria președintelui Înaltei Curți să continue demersurile pentru asigurarea unui astfel de statut, precum și pentru apărarea în mod public a necesității existenței acestuia.

Sub cel de-al doilea aspect, rămân esențiale chestiunile privind modificarea competențelor Înaltei Curți, rezolvarea problemei sediului și a insuficienței spațiilor de lucru, continuarea procesului de digitalizare și o sporire a rigurozității procedurilor de selecție a personalului de sprijin. Funcția de judecător la o instanță supremă presupune cea mai înaltă responsabilitate profesională, efort intens și un consum nervos și intelectual extrem de ridicat, astfel încât este deosebit de important ca acestea să nu fie agravate prin aspecte colaterale activității jurisdicționale și care afectează calitatea mediului de muncă. Astfel cum am făcut și în mandatul în curs, prin activități de extindere și reamenajare a spațiilor comune și de lucru realizate din bugetul propriu, voi continua să acționez pentru crearea unui mediu de muncă mai prietenos și care să stimuleze judecătorii Înaltei Curți să rămână pentru cât mai mult timp în cadrul acesteia.

În sfârșit, statutul judecătorului de Înalță Curte nu poate fi desprins de statutul instanței ca atare. Astfel cum au decis deja Secțiile Unite, prin propunerile de modificare legislativă adoptate și transmise Ministerului Justiției, se impune să acționăm pentru preluarea la nivel legislativ a unora dintre normele cuprinse în acest moment doar la nivelul ROFA. Totodată, se impune dezvoltarea prevederilor cuprinse în capitolul dedicat Înaltei Curți în *Legea nr.304/2004*, deși soluția legislativă optimă mi se pare în continuare existența unei legi proprii a instanței supreme, astfel cum aceasta a avut aproape pe tot parcursul existenței sale.

6. *Continuarea și dezvoltarea procesului de digitalizare a instanței supreme, conform documentului strategic adoptat la nivelul acesteia*

Aflat deja în curs de implementare, Planul de digitalizare a instanței supreme prevede pentru perioada următoare introducerea de noi facilități, atât pentru cetățeni, cât și pentru degrevarea parțială de activități sau susținerea logistică și din punct de vedere informatic a judecătorilor și a celorlalte categorii de personal din cadrul instanței supreme.

Sub primul aspect, vizăm dezvoltarea în continuare a aplicației de dosar electronic și a site-ului propriu, prin introducerea unor versiuni optimizate pentru dispozitivele mobile, de pe care se realizează în prezent majoritatea accesărilor, precum și a unui sistem automat de asistență care să pună la dispoziție date standardizate (termenul acordat, acces la soluția dispusă, localizarea sălii pentru care a fost emisă citația etc.).

Sub al doilea aspect, prin integrarea cu versiunile de dosar electronic existente în teritoriu, aplicația ar trebui să acorde acces direct la datele stocate în dosarul electronic de la instanțele ierarhic inferioare, ceea ce va constitui un instrument extrem util de lucru în special pentru judecători și magistrați- asistenți în procedura de administrare a cauzei pe parcursul judecării. De asemenea, se află în curs de dezvoltare aplicațiile de transcriere automată a înregistrărilor ședințelor de judecată și de anonimizare a datelor cu caracter personal din hotărârile judecătorești, în vederea publicării acestora. Încercăm identificarea unei soluții informatice de Business Intelligence, care să poată fi integrată cu sistemul ECRIS, care ar permite judecătorilor să poată efectua analize ale hotărârilor judecătorești pronunțate în alte dosare, în cauze similare, un alt element care să fie de natură a stimula o practică judiciară coerentă. Tot în cadrul dosarului electronic urmărim customizarea pentru Înalta Curte de Casație și Justiție a unei aplicații care să permită completarea automată a unor câmpuri din sistemul ECRIS pe baza accesării unor baze de date aflate la nivelul instanței sau disponibile între mai multe instanțe.

Un alt proiect cuprins în planul de digitalizare este introducerea unui sistem de gestiune internă a dosarelor prin folosirea de coduri QR, ceea ce va permite localizarea în timp real a formatului fizic al dosarului (dacă acesta este predat la arhivă, dacă se află la completul de judecată, dacă poate fi consultat în cadrul registraturilor etc.), precum și simplificarea și reducerea duratei în care un document depus la dosar ajunge să fie atașat fizic la acesta. Totodată, sistemul va simplifica generarea înregistrărilor necesare pentru completarea evidențelor interne privind circuitul dosarelor, care vor fi disponibile automat la scanarea codului QR ce va fi implementat pe noul format al copertei de dosar ce va fi folosit la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pe termen mediu și lung preconizăm implementarea unei soluții de arhivă digitală, care să permită accesul facil inclusiv la arhiva „istorică” a instanței supreme, existând experiența altor instituții cu privire la adoptarea cu succes a unei astfel de soluții, însă se impune identificarea unei soluții tehnice care să permită un raport optim costuri-beneficii.

Se impune mențiunea că folosirea inteligenței artificiale în sistemul judiciar a constituit și una dintre temele de discuție la cea mai recentă întâlnire a președinților instanțelor supreme din Uniunea Europeană, concluzia unanimă fiind aceea că, deși aceasta nu se va putea substitui niciodată activității judecătorului, aplicațiile bazate pe inteligență artificială pot oferi un sprijin

substanțial activității acestuia. În acest sens, ambele aplicații aflate în curs de dezvoltare – cea privind anonimizarea hotărârilor și cea privind transcrierea înregistrărilor ședințelor de judecată – sunt bazate pe astfel de algoritmi informatici, care le permit să devină mai performante pe măsură ce sunt folosite, având caracter evolutiv.

În sfârșit, vom continua implementarea unui alt proiect privind renunțarea la suportul fizic în ceea ce privește actele interne de natură administrativă, organizatorică, prin crearea unui circuit exclusiv electronic al acestora, bazat pe customizarea pentru Înalta Curte de Casație și Justiție a unei versiuni open-source a unei aplicații informatice dedicate.

7. Rezolvarea problemei sediului Înaltei Curți de Casație și Justiție și reunirea tuturor secțiilor acestuia într-un imobil unic

Funcționarea în două sedii diferite, dintre care unul este un imobil închiriat, nu este o soluție optimă pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, nici sub aspect managerial și organizatoric și nici sub aspectul asigurării coeziunii interne, a dialogului profesional etc.

Renovarea sediului din str. Batiștei prin Compania Națională de Investiții va permite extinderea spațiilor de lucru și a numărului de săli de ședință disponibile, însă nu este de natură să permită reunirea tuturor Secțiilor Înaltei Curți într-un imobil comun, iar perspectiva edificării noului Cartier al justiției rămâne una destul de îndepărtată. În acest context, consider un bun punct de plecare pentru rezolvarea acestei situații includerea problemei sediului instanței supreme în Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar pentru perioada următoare, existând astfel un termen limită clar, asumat de Guvernul României. Pe toată durata mandatului în curs, precum și în cazul reînvestirii, voi continua să acționez într-o manieră pro-activă pentru identificarea unor soluții concrete pentru această problemă, existând la acest moment perspectiva unei posibile extinderi a sediului principal al Înaltei Curți, astfel încât să se creeze o infrastructură modernă pentru instanța supremă.

8. Continuarea demersurilor de transparență și deschidere a instanței supreme spre societate și organizațiile mass-media

Modul de comunicare cu cetățenii a constituit o preocupare permanentă și pe parcursul mandatului în curs. Înalta Curte a comunicat public, din oficiu, date statistice relevante privind activitatea desfășurată pe durata stării de urgență instituite pe parcursul pandemiei de COVID-19 și a avut reglementate la nivel intern reguli de acces pentru terții care doreau să participe în mod fizic la o ședință de judecată, chiar și pe perioada celor mai restrictive măsuri sanitare. Astfel de reguli au fost stabilite și pentru reprezentanții media și nicio cerere a acestora, formulată cu respectarea regulilor impuse de situația sanitară, nu a fost soluționată nefavorabil în toată această perioadă.

De asemenea, au fost mult diversificate informațiile publice și alte informații privind activitatea instanței oferite prin intermediul site-ului propriu, în special după relansarea acestuia în noul format.

În contextul aniversării a 160 de ani de la începerea activității instanței supreme au fost puse la dispoziția publicului numeroase informații și documente inedite privind istoria Înaltei

Curți și a existat disponibilitate pentru toți reprezentanții presei interesați de aspectele ținând de evoluția istorică a instanței.

Toate aceste demersuri trebuie să continue, în special prin diversificarea în continuare a informațiilor prezentate pe site și prin sporirea prezenței pe rețelele de socializare, care au devenit în prezent pentru mulți cetățeni una dintre sursele primare de informare.

De asemenea, relația cu media trebuie dezvoltată, una dintre soluții fiind elaborarea la nivelul compartimentului specializat a unor buletine de informare periodice pentru reprezentanții media, care să cuprindă probleme ce ar putea fi de interes pentru aceștia legate de activitatea instanței.

9. *Dezvoltarea schimburilor de bune practici cu alte instanțe supreme din cadrul Uniunii Europene, precum și încurajarea participării judecătorilor Înaltei Curți la schimburi internaționale de natură profesională*

Încetarea restricțiilor generate de pandemia de COVID-19 și reluarea activității Compartimentului de relații internaționale de la nivelul Înaltei Curți a permis o creștere a reprezentării internaționale a acesteia, atât la nivelul managementului, prin participarea membrilor acestuia la diferite reuniuni ale asociațiilor internaționale și europene din cadrul cărora face parte Înalta Curte, cât și prin primirea a numeroase invitații pentru participarea la programe de schimb. Consider importantă crearea premiselor pentru o participare cât mai largă a judecătorilor care doresc la astfel de programe, întrucât în cadrul discuțiilor cu președinți ai altor curți supreme am constatat că principalele probleme cu care ne confruntăm sunt mult mai asemănătoare decât aș fi crezut, iar soluțiile la care am ajuns, spre exemplu în timpul restricțiilor cauzate de pandemie, sunt similare, astfel încât putem învăța multe unii de la ceilalți. Cred că și sub aspect jurisdicțional, prin întrepătrunderea tot mai puternică dintre dreptul Uniunii Europene și dreptul național, dar și ca urmare a setului comun de valori fundamentale care unește statele membre ale Uniunii, schimbul de bune practici și dezbaterile unor chestiuni juridice de interes comun între judecătorii diferitelor state membre capătă o importanță deosebită.

